

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 28Co/145/2024
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2216216239
Dátum vydania rozhodnutia: 16. 07. 2025
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Erika Tischlerová
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2025:2216216239.2

Uznesenie

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Eriky Tischlerovej a členov senátu Mgr. Lucie Mizerovej a JUDr. Petra Dumana, v spore žalobcov: 1/ A. B., nar. XX.X.XXXX, bytom C. XXX/X, D., 2/ E. C., nar. XX.X.XXXX, bytom F. XXXX/XX, G., 3/ E. C., nar. XX.X.XXXX, bytom F. H. XXX, 4/ I. C., nar. X.X.XXXX, bytom I. XXX, G. J., 5/ A. C., nar. XX.X.XXXX, bytom I. XXX, G. J., 6/ K. G., nar. XX.X.XXXX, bytom L. M. XXX/X, C., zastúpených advokátom: JUDr. Marcel Ružarovský, so sídlom Andreja Žarnova 11C, Trnava, proti žalovanému: N. O., nar. XX.XX.XXXX, bytom I. XXX, G. J., zastúpenému splnomocnencom: slc partners s.r.o., so sídlom Hviezdoslavovo námestie 16, Bratislava-Staré Mesto, IČO: 47 246 634, o náhradu škody, o odvolaní žalobcov proti rozsudku Okresného súdu Dunajská Streda z 30. mája 2024 č. k. 11C/198/2016-585 - proti výrokom II. a III., takto

rozhodol:

Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku II. a výroku III. o trovách konania r u š í a vec mu v zrušenom rozsahu vracia na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom pre zmeškanie súd prvej inštancie výrokom I. konanie v časti o zaplatenie nad rámec povinnosti žalovaného zaplatiť žalobcovi 1/ sumu 2.687,33 eura, žalobcovi 2/ sumu 8.061,99 eura, žalobcovi 3/ sumu 5.374,66 eura, žalobcovi 4/ sumu 2.418,59 eura, žalobcovi 5/ sumu 4.837,19 eura a žalobcovi 6/ sumu 2.687,33 eura, zastavil; výrokom II. žalobu vo zvyšku súd zamietol a výrokom III. priznal žalovanému voči žalobcom 1/-6/ nárok na náhradu trov konania vo výške 100 % s tým, že o výške náhrady trov konania rozhodne po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením.

2. Právne svoje rozhodnutie odôvodnil ustanovením § 144, § 145 ods. 1, 2, § 146 ods. 1, § 278, § 279 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“).

3. Vecne dôvodil, že na tamojšom súde je vedené konanie o náhrade škody. Žalobcovia sa na predbežnom prejednaní sporu konanom dňa 5.12.2023 vyjadrili, že navrhujú zmenu petitu žaloby tak, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi 1/ sumu 2.687,33 eura, žalobcovi 2/ sumu 8.061,99 eura, žalobcovi 3/ sumu 5.374,66 eura, žalobcovi 4/ sumu 2.418,59 eura, žalobcovi 5/ sumu 4.837,19 eura a žalobcovi 6/ sumu 2.687,33 eura, a to všetko do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Vo zvyšnej časti žaloby vzali žalobu späť. Súd prvej inštancie vo veci nariadil pojednávanie na 30.5.2024, na ktoré sa však žalobcovia nedostavili, hoci boli naň riadne a včas predvolaní a v predvolaní na pojednávanie boli riadne poučení o následku nedostavenia sa, vrátane možnosti vydania rozsudku pre zmeškanie. Žalobca svoju neprítomnosť neospravedlnil včas a vážnymi okolnosťami. Žalovaný navrhol rozhodnúť rozsudkom pre zmeškanie žalobcu a žalobu v celom rozsahu zamietnuť. Zároveň navrhol priznať trovy konania žalovanému v rozsahu 100%.

4. Vzhľadom na to, že žalobcovia zobrali svoju žalobu v časti späť, pričom žalovaný so späťvzatím žaloby súhlasil, súd prvej inštancie konanie v tejto časti pre čiastočné späťvzatie žaloby zastavil (I. výrok).

5. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že v dôsledku pasivity žalobcu, boli splnené podmienky na postup podľa § 278 CSP, teda na vydanie rozsudku pre zmeškanie žalobcu. Žalobca je subjekt obzvlášť dotovaný tzv. procesnou diligenciou, teda zodpovednosťou za priebeh sporu. V kontradiktórnom procese majú byť nositeľom procesnej iniciatívy sporové strany. Žalobca iniciuje konanie a má mať záujem na efektívnom vedení svojej právnej veci a rovnako žalovaný, ak má v spore procesne obstať, musí vyvíjať iniciatívu vo forme svojej procesnej obrany. Vo fáze pojednávania, ak žalovaný za splnenia prezumových podmienok (§ 278 CSP) vydanie kontumačného rozsudku navrhne, súd je povinný nasledovať prejav dispozičného princípu a žalobu kontumačným rozsudkom zamietnuť. Teda vydanie rozsudku pre zmeškanie je viazané len na návrh druhej strany, pričom žalovaný na pojednávaní navrhol jeho vydanie. Žalobcovia sa totiž na pojednávanie vôbec nedostavili, pričom svoju neúčast' neospravedlnili včas a vážnymi dôvodmi. Vážnosť okolností, ktorými žalobcovia ospravedlňujú svoju neprítomnosť na pojednávaní musí posúdiť súd. Sú to okolnosti takej intenzity a závažnosti, ktoré znemožňujú žalobcom, resp. ich právneho zástupcu účast' na pojednávaní z objektívnych dôvodov. Neúčast' na pojednávaní strana žalobcov oznámili súdu necelé dva dni pred pojednávaním, pričom z obsahu ich ospravedlnenia neúčasti je zrejmé, že sa pojednávania neplánovali zúčastniť, pričom nešlo o náhlu skutočnosť (napr. zdravotné komplikácie), ktorá by v takomto krátkom čase odôvodňovala ospravedlnenie neúčasti na pojednávaní. Súd prvej inštancie zároveň skúmal, či žalobcom tvrdený skutkový stav je nesporný, pričom dospel k záveru, že je rozhodne sporný. Zároveň súd prihliadol na všetky skutočnosti, na ktoré súd zo zákona prihliadať má. Vzhľadom na to súd prvej inštancie vo veci samej rozhodol rozsudkom pre zmeškanie žalobcu (v tomto prípade pre zmeškanie žalobcov) a žalobu zamietol (II. výrok).

6. Rozhodnutie o náhrade trov konania súd prvej inštancie odôvodnil právne ustanovením § 255 ods. 1, § 262 ods. 1 CSP, vecne plným procesným úspechom žalovaného.

7. Proti tomuto rozsudku podali včas v rozsahu výroku II. a závislého výroku III. odvolanie žalobcovia s návrhom na jeho zrušenie a vrátenie veci súdu prvej inštancie na ďalšie konanie v napadnutej časti. Odvolanie odôvodnili tým, že neboli splnené podmienky pre vydanie takého rozhodnutia (§ 356 písm. b/ CSP). Podľa žalobcov nebola splnená podmienka spočívajúca v tom, že žalobcovia musia byť v predvolaní na pojednávanie poučení o následku nedostavenia sa, vrátane možnosti vydania rozsudku pre zmeškanie. Poučenie absentovalo v zápisnici z predbežného prejednanie sporu, ako aj v upovedomení o odročení pojednávania. Takéto poučenie musí byť v každom predvolaní na pojednávanie. Dňa 5.12.2023 sa na súde prvej inštancie uskutočnilo predbežné prejednanie sporu, na ktorom súd nariadil pojednávanie na 12.3.2024 o 13:15. V zápisnici z predbežného prejednanie sporu absentuje poučenie o možnosti vydania rozsudku pre zmeškanie v prípade nedostavenia sa na nasledujúce pojednávanie. Následne dňa 27.2.2024 bolo žalobcom doručené upovedomenie o odročení pojednávania z 12.3.2024 o 13:15 hod. na 30.5.2024 o 13:15 hod. V tomto upovedomení taktiež absentovalo poučenie zo strany súdu o možnosti vydania rozsudku pre zmeškanie. Už len táto skutočnosť svedčí o tom, že podmienky pre vydanie rozsudku pre zmeškanie neboli splnené a rozsudok je tak nezákonný.

8. Podľa žalobcov nebola splnená ani ďalšia podmienka, a to neospravedlnenie neprítomnosti na pojednávaní včas a vážnymi okolnosťami. Žalobcovia sa predmetného pojednávania síce nezúčastnili, ale svoju neúčast', ako aj neúčast' právneho zástupcu, včas ospravedlnili podaním dňa 28.5.2024. V ospravedlnení žalobcovia deklarovali, že všetky skutkové tvrdenia boli obsiahnuté v predchádzajúcich písomných podaniach a súčasne boli vo veci predložené všetky relevantné dôkazy na uplatňovanie nároku, a preto by účast' žalobcov, resp. ich právneho zástupcu neprispela k ďalšiemu objasneniu veci, čím by bola nehospodárna. Skutkové tvrdenia boli doplnené aj na predbežnom prejednaní sporu dňa 5.12.2023. Písomné ospravedlnenie žalobcov tak sledovalo zachovanie hospodárnosti konania. Ak súdu prvej inštancie absentovali ďalšie skutkové tvrdenia (čo však na pojednávaní dňa 5.12.2023 nedeklaroval) mal žalobcov vyzvať na ich doplnenie, čo však neurobil. Žalobcovia taktiež poukázali na skutočnosť, že v čase, keď bol v tejto právnej veci na strane žalobcu pôvodný žalobca, ten sa aktívne zúčastňoval množstva pojednávanií a vo veci bolo z jeho strany podaných viacero vyjadrení, návrhov a žiadostí, ktorým preukazoval svoj nárok. Zúčastnenie sa pojednávania nemožno v zmysle konštantnej judikatúry chápať ako povinnosť, ale ako právo strany sporu (uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 14.9.2011, sp. zn. 3Cdo/40/2011). Žalobca toto svoje právo nevyužil, čo odôvodnil tým, že vyčerpал svoju povinnosť tvrdenia a dôkaznú povinnosť, teda na ďalšie pojednávanie sa nedostavil z

dôvodu hospodárnosti (osobná účasť žalobcov by neprispela k ďalšiemu objasneniu veci), o čom vopred informoval súd. Rozsudok pre zmeškanie nesledoval účel, pre ktorý je v našom právnom poriadku zakotvený. Podľa konštantnej judikatúry vydanie rozsudku pre zmeškanie nie je na mieste, ak žalobca prejavoval o sporové konanie záujem a nebol v konaní pasívny (nálezy Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 89/2021, sp. zn. II. ÚS 33/2024, sp. zn. II. ÚS 106/2024). Žalobcovia, ako aj pôvodný žalobca, boli v konaní proaktívny, pretože predkladali súdu svoje skutkové tvrdenia a relevantné dôkazy. Berúc v úvahu celé doterajšie sporové konanie nemožno tvrdiť, že tieto osoby boli v konaní pasívne alebo že nemali záujem o konanie na súde. V tejto súvislosti poukázali aj na nálezy Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 373/2020 a sp. zn. III. ÚS 121/2021.

9. Žalovaný vo vyjadrení k odvolaniu žalobcov navrhol rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdiť. Mal za to, že strany sporu boli riadne predvolané na predbežné prejednanie sporu, pričom v predvolaní na predbežné prejednanie sporu boli strany spolu riadne poučené o následkoch nedostavenia sa, vrátane možnosti súdu prvej inštancie vydať rozsudok pre zmeškanie. Predbežné prejednanie sporu sa uskutočnilo 5.12.2023 za účasti právnych zástupcov strán sporu, pričom konanie bolo odročené na deň 12.3.2024 s tým, že prítomní berú termín pojednávania na vedomie, písomne volaní nebudú. Strany boli predvolané na ďalšie pojednávanie, ktoré sa malo uskutočniť 12.3.2024, priamo na pojednávaní, pričom o následkoch nedostavenia sa na ďalšie pojednávanie boli poučené osobne počas priebehu predbežného prejednanie sporu. Nie je potom nutné, aby zápisnica o predbežnom prejednaní sporu obsahovala osobitne poučenie o následkoch nedostavenia sa na ďalšie pojednávanie. Žalovaný zastával názor, že upovedomenie odročenia pojednávania z 27.2.2024, na základe ktorého bolo pojednávanie, ktoré sa malo uskutočniť dňa 12.3.2024, odročené na 30.5.2024, predstavuje len zmenu termínu skôr nariadeného pojednávania z dôvodu na strane súdu, a preto nebolo nutné osobitne opätovne poučovať strany sporu o následkoch ich neprítomnosti. Žalovaný nesúhlasil ani s tvrdením žalobcov, že svoju neprítomnosť na pojednávaní dňa 30.5.2024 mali ospravedlniť včas a vážnymi okolnosťami, a to podaním z 28.5.2024. Žalobcami uvádzaný dôvod (že všetky skutkové tvrdenia boli obsiahnuté v predchádzajúcich vyjadreniach a súčasne boli predložené všetky relevantné dôkazy, preto by účasť žalobcov neprispela k objasneniu veci a bola by nevhodná) sa nedá považovať ani za závažné okolnosti, ani za ospravedlniteľný dôvod. Ak by žalobcovia mali záujem na zachovaní hospodárnosti konania, mali možnosť zaslať súdu svoju nezáujem o účasť skôr ako dva dni pred pojednávaním, pričom v dôsledku tohto postupu žalobcov sa právny zástupca žalovaného o neprítomnosti žalobcov dozvedel až na samotnom pojednávaní. Žalobcovia sa pojednávania zjavne neplánovali zúčastniť, pričom nešlo o náhlu skutočnosť, ktorá by v krátkom čase odôvodňovala ospravedlnenie neúčasti na pojednávaní. Okrem iného boli na predbežnom dňa 5.12.2023 uložené aj povinnosti, a to vymedziť jednoznačne uplatnený nárok, odstrániť vady podanej žaloby, doplniť skutkové tvrdenia, predložiť dôkazy na ich preukázanie. Žalobcovia žiadnu z uvedených povinností nespĺnili a po ukončení predbežného prejednanie sporu žiadnym úkon nevykonali. Procesná aktivita pôvodného žalobcu neznamená procesnú aktivitu súčasných žalobcov. Pôvodný žalobca síce bol pomerne aktívny, avšak nebol zastúpený právnym zástupcom napriek tomu, že mu to bolo viackrát odporúčané zo strany súdu a jeho postup bol v mnohých prípadoch zmätočný, aj podaná žaloba obsahuje viaceré nedostatky, ktoré je nutné odstrániť. Túto skutočnosť deklaruje aj postup žalobcov po zmene účastníkov konania, ktorí opakovane menili žalobu, upravovali svoj nárok, naposledy na predbežnom prejednaní sporu, pričom v časti žalobu zobrali späť a vo zvyšku na uplatnenom nároku zotrvali, avšak bez toho, aby určili ako k uplatnenému nároku dospeli. Žalobcovia teda aktívne nekonali a ani konanie pôvodnej žalobkyne nesmerovalo k odstráneniu nedostatkov podanej žaloby, pričom boli zo strany súdu vyzývaní na odstránenie nedostatkov. Pokiaľ žalobcovia neboli schopní ustáliť ani len titul svojho nároku a jeho výšku počas takmer 7 rokov trvania tohto súdneho sporu, a to napriek tomu, že na to boli opakovane vyzývaní, nie je to možné vyhodnotiť inak ako nezáujem strany sporu o priebeh konania a jej pasivitu, pričom logickou sankciou je vydanie rozsudku pre zmeškanie. Zároveň nie je možné v danom prípade posúdiť postup súdu pre inštancie ako absenciu snahy o materiálne vedenie konania. Opakované výzvy súdu na odstránenie nedostatkov žaloby, vymedzenie petitu, ako aj odporúčania smerované ešte pôvodnej žalobkyne, aby si zabezpečila právne zastúpenie, deklarujú maximálnu snahu súdu o materiálne vedenie konania, táto však musí byť ohraničená, pretože aj žalovaný ako druhá strana sporu má právo, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá a bez zbytočného neprimeraného zaťaženia strán sporu, čomu bráni pasivita žalobcov.

10. Žalobcovia v replike uviedli, že nespochybňujú skutočnosť, že boli v predvolaní na predbežné prejednanie sporu poučení o následkoch nedostavenia sa a o možnosti vydania kontumačného

rozsudku. Dodali však, že spomínané poučenie sa výsostne vzťahovalo iba na predbežné prejednanie sporu, ktorého sa právny zástupca žalobcov riadne zúčastnil. Súd je povinný pred každým nariadeným pojednávaním v predvolaní osobitne poučiť stranu sporu o následkoch nedostavenia sa na pojednávanie. Poukázali na to, že judikatúra ústavného súdu prikazuje prísny výklad poučovacej povinnosti súdu najmä v súvislosti s predvolaním na pojednávanie, t. j. ústavný súd obmedzuje možnosť vydania rozsudku pre zmeškanie na pojednávaní len vtedy, ak bola strana výslovne poučená o možnosti vydania rozsudku pre zmeškanie v písomnom predvolaní na dané konkrétne pojednávanie, na ktorom má dôjsť k vydaniu kontumačného rozsudku, doručenom do vlastných rúk (Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2022, 1752 s.). Existencia poučenia v prevolaní na predbežné prejednanie sporu je tak na účely odvolacieho konania irelevantná. V tejto súvislosti poukázali na nález Ústavného súdu SR z 12.11.2021, sp. zn. III. ÚS 339/2021.

11. Podľa žalobcov neobstojí ani argument žalovaného o tom, že absencia poučenia o možnosti vydania rozsudku pre zmeškanie v uznesení o nariadení pojednávania v zápisnici z predbežného prejednanie sporu nepredstavuje prekážku pre vydanie rozsudku pre zmeškanie. Vydanie kontumačného rozsudku je zásadným zásahom do právneho postavenia strany sporu, a preto je súd povinný o tejto možnosti stranu sporu poučiť formálne kvalifikovaným spôsobom. Žalobcovia taktiež poukázali na konštantnú judikatúru, v zmysle ktorej nie je v právnom štáte žiaduce, aby bol vydaný rozsudok pre zmeškanie v prípade, že strana sporu bola predtým aktívna (uznesenie Najvyššieho súdu SR z 29.9.2022, sp. zn. 2Cdo/10/2021, rozhodnutia Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 233/2019, III. ÚS 89/2021, III. ÚS 288/2021), pričom tento názor je plnohodnotne akceptovaný aj v rámci odbornej verejnosti (Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2022, 1752 s.).

12. Žalobcovia nesúhlasili ani s tvrdením žalovaného, že ospravedlnenie neúčasti žalobcov na nariadenom pojednávaní je neakceptovateľné. Uvedené ospravedlnenie bolo na súd prvej inštancie podané včas, pričom v ňom žalobcovia výslovne súhlasili s konaním v ich neprítomnosti, pretože mali za to, že predložili súdu všetky relevantné dôkazy a všetky podstatné tvrdenia boli obsiahnuté v ich predchádzajúcich podaniach. Konanie už bolo v pokročilom štádiu, kedy mal súd prvej inštancie po dobu 7 rokov dostatok skutkových informácií na to, aby mohol vo veci rozhodnúť aj meritorne. Právny zástupca žalobcov na predbežnom prejednaní sporu doplnil skutkové tvrdenia, ktoré ale boli iba opakovaním už súdu skôr známych skutkových okolností. Žaloba tak bola úplná z hľadiska splnenia si povinnosti tvrdiť, ako aj preukázať svoje skutkové tvrdenia. Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že v okolnostiach, kde je zrejme, že žalovaný je v konaní aktívny (napr. na predchádzajúcich pojednávaniach vo veci sa zúčastnil, vyjadroval sa písomne), by súd nemal pristúpiť k vydaniu rozsudku pre zmeškanie vôbec, ak nie je zjavné, že neúčasť na pojednávaní je úmyselná a má za cieľ konanie účelovo predĺžovať. Žalobcovia počas konania boli uplatnili viaceré procesné nároky, napr. na vstup do konania ostatných žalobcov, žaloba sa v časti brala späť, bola rozširovaná o úroky z omeškania, teda procesná aktivita žalobcov bola celkom zjavná. Aj ospravedlniteľnosť dôvodov zmeškania pojednávania je potrebné posudzovať vo svetle procesnej aktivity sporovej strany. Žalobcovia tak považovali svoje ospravedlnenie neúčasti na pojednávaní za dostatočné.

13. Žalovaný odvoláciu dupliku nepodal.

14. Krajský súd v Trnave ako súd odvolací (§ 34 CSP), po zistení, že odvolanie bolo podané včas, oprávnenými subjektmi – stranou, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 359 CSP), po skonštatovaní, že podané odvolanie má zákonné náležitosti (§ 363 CSP), postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario) dospel k záveru, že odvolanie žalobcov je dôvodné a rozsudok súdu prvej inštancie je potrebné v napadnutom výroku II., ako aj závislom výroku III. o trovách konania, zrušiť.

15. Keďže zastavujúci výrok I. nebol napadnutý odvolaním žiadnej zo strán, je rozhodnutie súdu prvej inštancie v tejto časti právoplatné a nebolo preto predmetom prieskumu odvolacieho súdu.

16. V danej veci bol vyhlásený rozsudok pre zmeškanie žalobcov (výrok II.), ktorí sa nedostavili na pojednávanie, pričom svoju neúčasť vopred ospravedlnili a súhlasili, aby sa konalo v ich neprítomnosti.

17. Podľa § 278 CSP na pojednávaní rozhodne súd o žalobe podľa § 137 písm. a) na návrh žalovaného rozsudkom pre zmeškanie, ktorým žalobu zamietne, ak a) sa žalobca nedostavil na pojednávanie vo veci, hoci bol naň riadne a včas predvolaný a v predvolaní na pojednávanie bol žalobca poučený o následku nedostavenia sa vrátane možnosti vydania rozsudku pre zmeškanie a b) žalobca neospravedlnil svoju neprítomnosť včas a vážnymi okolnosťami.

18. Podľa § 356 písm. b/ CSP odvolanie nie je prípustné proti rozsudku pre zmeškanie okrem prípadov odvolania podaného z dôvodu, že neboli splnené podmienky na vydanie takého rozhodnutia.

19. Odvolanie proti rozsudku pre zmeškanie sa pripúšťa len z jediného dôvodu. Ním je, že neboli splnené podmienky na jeho vydanie. Pod týmto zákonným vymedzením treba rozumieť a/ podmienky osobitne zakotvené pre vydanie tohto druhu rozsudku, a tiež aj b/ procesné podmienky (podmienky konania), platné pre každé súdne konanie, za ktorých splnenia môže súd konať vo veci (porov. Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, 1188 s.).

20. Podmienky pre vydanie rozsudku pre zmeškanie žalobcu sú zakotvené v § 278 a § 280 CSP. V zmysle nich sa vyžaduje, aby 1/ bola podaná žaloba o splnenie povinnosti [§ 137 písm. a) CSP]; 2/ bol žalobca riadne a včas predvolaný na pojednávanie. Žalobca by nebol riadne predvolaný, ak by v predvolaní absentoval údaj o adrese súdu, o miestnosti, kde sa má pojednávať, alebo o termíne pojednávania, resp. ak by tieto údaje neboli správne. Včasnosť predvolania na pojednávanie treba vykladať v súlade s § 178 ods. 2, t. j. predvolanie musí byť doručené žalobcovi, resp. jeho zástupcovi spravidla najmenej 5 dní vopred; 3/ bol žalobca v predvolaní na pojednávanie poučený o následku nedostavenia sa, vrátane možnosti vydania rozsudku pre zmeškanie. Podľa doslovného textu zákona sa dá vysloviť názor, že žalobca musí byť takto poučený v každom predvolaní na pojednávanie, a to bez ohľadu na formu, akou sa vykoná. Nestačí teda urobiť poučenie len pri jednom predvolaní; 4/ sa žalobca nedostavil na pojednávanie vo veci. Nezáleží na tom, koľké pojednávanie je vo veci nariadené. Znamená to, že aj keď sa žalobca (jeho zástupca) na predchádzajúcich pojednávaniach zúčastnil, avšak na ďalšom pojednávaní sa nezúčastní, je zákonný dôvod na vydanie rozsudku pre zmeškanie žalobcu. Takýto dôvod však existuje len na tom pojednávaní, na ktorom sa žalobca nezúčastnil. Inak povedané, súd nemôže rozhodnúť rozsudkom pre zmeškanie následne s odôvodnením, že sa žalobca na niektorom pojednávaní nezúčastnil, ani keby to žalovaný navrhoval. Rovnako nie je dôvod na vydanie rozsudku pre zmeškanie žalobcu, ak sa žalobca síce nezúčastní na časti pojednávania, ale skôr ako súd vyhlási rozsudok pre zmeškanie, sa žalobca na pojednávanie dostaví; 5/ žalobca svoju neprítomnosť neospravedlnil včas a vážnymi okolnosťami. Podmienka, že sa žalobca riadne a včas neospravedlnil, musí byť splnená v čase, keď súd rozhoduje o vydaní rozsudku pre zmeškanie. Súd nemôže prihliadať na skutočnosti, ktoré mu v tej dobe neboli známe; 6/ boli podmienky splnené u všetkých žalobcov, ktorí tvoria nerozlučné spoločenstvo (§ 77) alebo nútené spoločenstvo; 7/ žalovaný, prítomný na pojednávaní, podal návrh na vydanie rozsudku pre zmeškanie (por. uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1Cdo/69/2021 z 30.6.2021).

21. Z obsahu spisu vyplýva, že žalobcovia (resp. ich právny zástupca) boli na pojednávanie nariadené na deň 30.5.2024 o 13:15 hod., na ktorom sa rozhodlo napadnutým rozsudkom pre zmeškanie, predvolaní formou upovedomia o odročení pojednávania (č.l. 578), pričom pôvodne nariadený termín pojednávania na deň 12.3.2024 zobrali žalobcovia na vedomie na predbežnom prejednaní sporu dňa 5.12.2023 (č.l. 576). Upovedomenie o odročení pojednávania (č.l. 578), ktoré právny zástupca žalobcov prevzal dňa 27.2.2024, neobsahuje poučenie o možnosti vydania rozsudku pre zmeškanie. Zápisnica o predbežnom prejednaní sporu zo dňa 5.12.2023 a ani zvukový záznam z neho neobsahujú poučenie o možnosti vydania rozsudku pre zmeškanie. V predvolaní na predbežné prejednanie sporu na deň 5.12.2023 (č.l. 569) boli strany sporu poučené, že ak sa na pojednávanie vo veci riadne a včas predvolané nedostavia a svoju neprítomnosť včas a vážnymi okolnosťami neospravedlnia, na návrh druhej strany rozhodne súd rozsudkom pre zmeškanie (§ 274 a § 278 CSP). Na predbežnom prejednaní sporu dňa 5.12.2023 sa zúčastnili obaja právni zástupcovia strán sporu. Z obsahu spisu ďalej vyplýva, že právny zástupca žalobcov dňa 28.5.2024 doručil súdu prvej inštancie podanie (č.l. 579) obsahujúce ospravedlnenie neúčasti žalobcov, ako aj ich právneho zástupcu s odôvodnením, že všetky skutkové tvrdenia sú obsiahnuté v písomných podaniach žalobcu (jeho predchodcu) a žalobca predložil všetky relevantné dôkazy na uplatňovanie jeho nároku, preto jeho osobná účasť alebo účasť jeho právneho zástupcu by neprispela k ďalšiemu objasneniu veci, teda by bola nehospodárna. Navrhli, aby súd rozhodol vo

veci v ich neprítomnosti v zmysle písomných podaní žalobcu. Na pojednávaní dňa 30.5.2024 prítomný právny zástupca žalovaného vyjadril súhlas s čiastočným späťvzatím žaloby a súčasne navrhol, aby súd rozhodol rozsudkom pre zmeškanie žalobcu.

22. Rozsudkom pre zmeškanie podľa § 278 CSP súd rozhodne vtedy, ak sa žalobca nedostavil na pojednávanie vo veci, hoci má súd doručenie predvolania riadne vykázané, pričom v tomto predvolaní bol žalobca poučený o možných procesných následkoch svojho nedostavenia sa a žalobca svoju neprítomnosť na pojednávaní neospravedlnil včas a vážnymi okolnosťami. Vážnosť okolností, ktorými strana ospravedlňuje svoju neprítomnosť na pojednávaní, posudzuje súd. Sú to okolnosti takej intenzity a závažnosti, ktoré znemožňujú strane účasť na pojednávaní z objektívnych dôvodov. Vážnosť okolností je však vždy na posúdení a voľnej úvahe súdu. Kontumačný rozsudok podľa § 278 CSP predstavuje formu procesnej sankcie za pasivitu žalobcu, ktorá spočíva v nedostavení sa na už nariadené pojednávanie. Účelom zákona je sankcionovať pasivitu žalobcu v konaní, ako aj eliminovať obštrukcie. Zároveň je však nutné upozorniť na zásady aplikácie inštitútu rozsudku pre zmeškanie, ako vyplývajú i z uznesenia Ústavného súdu Slovenskej republiky zo 4. júna 2019 sp. zn. I. ÚS 233/2019-22 (na ktoré následne nadviazal ústavný súd aj v ďalších rozhodnutiach), že formalistický výklad ustanovenia § 274 CSP (rovnako to platí i pri ustanovení § 278 CSP – pozn. odvolacieho súdu), a to, že súd vždy za kumulatívneho splnenia v tomto ustanovení zakotvených zákonných podmienok rozsudkom pre zmeškanie „žalobe vyhovie“, skutočne nie je žiaduci, najmä, ak súdne konanie trvá dlhšiu dobu, vo veci sa uskutočnilo viac pojednávaní, na ktoré sa žalovaný riadne dostavil, nebol v konaní nečinný a súd na návrh obidvoch strán vykonal rozsiahle dokazovanie. Podľa názoru ústavného súdu treba návrh na vydanie rozsudku pre zmeškanie a splnenie ďalších zákonných podmienok podľa § 274 CSP posudzovať vždy aj podľa okolností prejednávanej veci. Napriek kogentnosti ustanovenia § 274 CSP by pri čisto gramatickom výklade a lipnutí na formálnych znakoch vydanie rozsudku pre zmeškanie mohlo znamenať porušenie práva na spravodlivý proces, v neposlednom rade v tom, že pri takomto formalistickom postupe by bolo odopreté strane sporu možnosť podať riadny opravný prostriedok (odvolanie vo veci samej).

23. Podľa názoru odvolacieho súdu v súdnej veci neboli splnené podmienky na vydanie kontumačného rozsudku v neprospech žalobcov podľa § 278 CSP, pretože žalobcovia neboli riadne poučení o možnosti vydania rozsudku pre zmeškanie. V zápisnici o predbežnom prejednaní sporu dňa 5.12.2023 (č.l. 575), kde súd prvej inštancie nariadil termín pojednávania na deň 12.3.2024 o 13:15 v miestnosti č. 1 sa takáto poučenie neuvádza, pričom takáto skutočnosť (poučenie o možnosti vydania rozsudku pre zmeškanie) nevyplývala ani zo zvukového záznamu z tohto predbežného prejednania sporu (ktorý si odvolací súd vzhľadom na argumentáciu žalovaného v tejto súvislosti vypočul), a rovnako sa neuvádza ani v upovedomení o odročení pojednávania nariadeného na deň 12.3.2024, ktoré bolo odročené na deň 30.5.2024 o 13:15 hod. v miestnosti č. 1 (č.l. 578). Nedostatok tejto podmienky pre vydanie rozsudku pre zmeškanie žalobcov pritom nemôže zhojiť skutočnosť, že predvolanie na predbežné prejednanie sporu na deň 5.12.2023 zo 4.10.2023 (č.l. 569) poučenie o možnosti vydania rozsudku pre zmeškanie (§ 274 a § 278 CSP) obsahuje. Žalobca totiž musí byť takto poučený v každom predvolaní na pojednávanie, a to bez ohľadu na formu, akou sa vykoná; nestačí teda urobiť poučenie len pri jednom predvolaní. Odvolací súd v danom prípade konštatuje, že žalobcovia neboli riadne poučení o možnosti vydania rozsudku pre zmeškanie, pričom táto skutočnosť je sama o sebe dôvodom na zrušenie napadnutého rozsudku pre zmeškanie, pretože neboli splnené podmienky pre jeho vydanie.

24. Pre úplnosť však vo vzťahu k argumentácii strán sporu v odvolacom konaní odvolací súd dodáva nasledovné. V prejednávanej veci nemožno konštatovať, že by boli žalobcovia pasívni, pretože žalobca 1/ (aktuálny) sa k veci samej relevantne písomne vyjadril prostredníctvom svojho právneho zástupcu /napr. č.l. 540/, navrhol zmenu žaloby a čiastočne zobral žalobu späť, pričom po pripustení vstupu ďalších žalobcov 2/ až 6/ sa spoločný právny zástupca žalobcov zúčastnil na predbežnom prejednaní sporu, doplnil skutkové tvrdenia a zobral žalobu čiastočne späť. Žalobcovia svoju neúčasť na pojednávaní vopred písomne ospravedlnili s tým, že súhlasili, aby súd pojednával a rozhodol v ich neprítomnosti. Neúčasť na pojednávaní odôvodnili zásadou hospodárnosti. Z obsahu spisu vyplýva, že výsluch svedkov, či strany sporu v prejednávanej veci navrhnutý nebol, preto samotná účasť na pojednávaní by bola len opakovaním písomných vyjadrení. Za takýchto okolností prípadu sa vydanie kontumačného rozsudku zásadne míňa jeho účelu. Skutočnosť, že strana sporu svoju neúčasť na pojednávaní vopred ospravedlní a súčasne súhlasí s prejednaním a rozhodnutím sporu v jej neprítomnosti, keďže svoju osobnú účasť na pojednávaní zjavne nepovažuje za potrebnú (vzhľadom na

svoju argumentáciu prezentovanú v jej písomných vyjadreniach, prípadne v prednesoch na pojednávaní a predložené dôkazy), nemožno považovať za procesnú pasivitu v spore, a tým negovať jej právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia, resp. jej právo podať riadny opravný prostriedok. Súdu prvej inštancie nič nebránilo na predmetnom pojednávaní vo veci rozhodnúť (aj napriek tomu, že konštatoval, že žalobcami tvrdený skutkový stav je sporný), avšak nie formou procesnej sankcie, a teda skrátenou formou rozhodnutia. Odvolací súd pripomína, že účasť na pojednávaní je predovšetkým právo strany sporu, pričom je na nej, či toto právo využije alebo nie (porov. uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 21.7.2010 sp. zn. 5 Cdo 122/2010, zo 14.9.2011 sp. zn. 3 Cdo 40/2011). Zároveň odvolací súd poukazuje aj na uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6Cdo/70/2023 z 28.1.2025, podľa ktorého procesný postup, ktorým žalobca výslovne z dôvodu hospodárnosti žiada o pojednávanie bez jeho prítomnosti, nie je možné považovať za pasivitu žalobcu a formalisticky tak rozhodnúť rozsudkom pre zmeškanie.

25. Rozsudok pre zmeškanie by nemal byť využívaný s cieľom čo najrýchlejšieho, o inak bezúčelného ukončenia sporu na úkor základného práva na súdnu ochranu. Prioritou v súdnom konaní musí zostať materiálna, nie formálna ochrana práv strán sporu. Pred formalizmom schematických poučení je potrebné uprednostniť zváženie celého priebehu konania. Podmienky pre vydanie rozsudku pre zmeškanie sú dané len vtedy, keď je takýto rozsudok oprávnenou sankciou za skutočnú pasivitu strany, ktorá úmyselne mieri k zmareniu efektivity súdneho procesu (III. ÚS 121/2021). Súd rozhodujúci rozsudkom pre zmeškanie musí vnímať, že materiálnou podmienkou jeho vydania je neprítomnosť procesnej aktivity jednej z procesných strán. Z uvedeného dôvodu by mal súd rozlišovať, či v okolnostiach danej veci je neúčasť na pojednávaní dôsledkom nezáujmu strany o vývoj a priebeh konania alebo ide len o zmeškanie pojednávania. Súd by tak vždy mal prihliadnuť na predchádzajúcu procesnú aktivitu procesnej strany v konaní a voľiť túto formu rozhodnutia v prípadoch, keď je zjavné s ohľadom na predchádzajúce správanie procesnej strany, že táto sa nechce na konaní aktívne podieľať, prípadne konanie len účelovo predlžuje (III. ÚS 354/2021).

26. Keďže v preskúmvanej veci neboli kumulatívne splnené všetky zákonné predpoklady, aby mohlo byť vo veci rozhodnuté rozsudkom pre zmeškanie žalobcu, boli naplnené podmienky prípustnosti odvolania proti rozsudku v zmysle § 356 písm. b/ CSP. Vynesenie kontumačného rozsudku pre zmeškanie žalobcov preto za danej situácie nebolo možné hodnotiť inak ako stav, ktorým súd odňal žalobcom právo konať pred súdom.

27. Odvolací súd preto rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku II. ako aj závislom výroku III. o trovách konania podľa § 389 ods. 1 písm. b/ CSP zrušil a vec mu v zrušenom rozsahu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie (§ 391 ods. 1 CSP). Nesprávnym procesným postupom totiž súd prvej inštancie znemožnil strane (tu žalobcom), aby uskutočňovala svoje procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces a tento nedostatok nebolo možné napraviť v konaní pred odvolacím súdom (ktorý nenahrádza postup súdu prvej inštancie).

28. Súd prvej inštancie v ďalšom konaní, viazaný právnym názorom odvolacieho súdu (§ 391 ods. 2 CSP), bude rešpektovať základné princípy CSP o spravodlivosti ochrany porušených práv a právom chránených záujmov tak, aby bol naplnený princíp právnej istoty, vrátane naplnenia legitímnych očakávaní strán. Vec opätovne prejedná a následne rozhodne. Pri písomnom vyhotovení súdneho rozhodnutia bude súd prvej inštancie postupovať v súlade s ustanoveniami CSP a preskúmateľným spôsobom vyjadri skutkové zistenia a právne závery pri rozhodovaní o nároku žalobcu.

29. V novom rozhodnutí o veci rozhodne súd prvej inštancie i o trovách tohto odvolacieho konania (§ 396 ods. 3 CSP).

30. Senát odvolacieho súdu toto rozhodnutie prijal pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustné dovolanie.